

Վեհապետայ տղային բարերարը տղա Յոհաննէս և աղա խաչատուր Յովակիմեան Լիզիապետանց, ներքին խորհրդակցանք և սենեկապետը վեհապետ կայսեր ամենայն ուսաց, երեք հարիւր արծաթ բարպոյն շնորհեցին Կնարատ համագրի գեղարդ հրկիզելոցն Սամաթիոյ :

Դարձեալ Սեմարղոյ Գաֆաթեան տղատէր Սանուէլ աղան 1000 դուռուչ շնորհեց Կնարատ յիշեալ տաբարարդիկ հրկիզելոց :

ՔԱՂԱՅՈՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայիս 8 ին կայսերական հրամանաւ :

Կարկին մեծ Լիզարթոս Վեհապետ շայի որդի Լիզիապետ փառացի տէրութեան խորհրդայ ատենի անգամ ըլլալու պաշտօնէն հանուեցաւ :

Սարգսիս Կնարատի նախնական մէջ խել մը հին նաւեր կան երկար փամանակի Կիլիկի միացած : Եւս նաւերը, որ եւրոպացիներու են, ծովը զերբը կեցած, մարտանկու թիւերը դիւրայնելու միջոց մը և երբեմն ալ կոտորածի և դէշ մարդոց սպառնալու մարտ մը եղած են : Կայսերական բարեկամ կառավարութիւնը այս անկարգութեան առաջքն առնելու զբաղմունքով ծանուցադիր մը խրկեց բարեկամ տէրութեանց զեռարկաններուն, և ի մայրոց անոնց իր ըրած անօրէնութիւնները այս մասին :

Երբ իշխող նաւերը մինչեւ քսան օր մայրաքաղաքին նաւահանգիստէն դիտուի մեկնին : Եւս որ մանր մանր նորագութիւններու պէտք ունին, պետի երթման Կառնիսի երկու հոն քիչ աստիճան մէջ սկսեց եղած նորագութիւններով, բաների երթման Կիլիկի անոնք որ աւելի մեծ և երկարատեւ նորագութեան պէտք ունին, Սահման պետի երթման :

Իսկ այն նաւերը որ աննորդ գետի և հետեւաբար սնայիտան են,

խաղաղ պիտի երթան քաղաքներ և ընդ տիրութեանցը հաշուին :

Կոստանդնուպոլսոյ տեսչութեան պաշտօնէի գումարէն հետեւեալը կը գրեն տեղւոյ Կաղզիական Երանալ լրագրին :

Եւս օրերս ամենուն բերանը խօսք մը կը պարտի, թէ Կիլիկիոյն եկած տիկին մը իւր աղախնայք մէկ տեղ սնայտա եղեր է, և կարծելով որ եղեւնաբորձութեան մը զոհ եղած ըլլայ, անտառութեան համար գանդատ կ'ընեն, որպէս թէ ասանկ եղեւնաբորձութեան մը առաջը չէ կրցեր առնել : Եւս ձայնը տեսչութեան աղախնայք հրամայեց : որ ստորիկ խնդարութիւն ըլլայ այս բանին : Եւ 12 փամփոստու ելէն ետեւ հասկցուեցաւ, որ այն տիկինը իւր աղախնայք մէկ տեղ բարեկամի մը ստաւը իջեր է, ուր թեթեւ հիւանդութիւն մը վրան գտնուի, չէ կրցիր իւր կրտսանդուղու պօզին հասնիլը ազգականներուն իմացնել :

Տեսչութեան գումար այս պատճառաւ պարտած լուրերուն ստույգութիւնը հասկցնելու համար, պարտք կը համարի իրեն բանին ճշմարտութիւնը հաստատութեան ծանուցանել :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՂԱՅՈՒՆ : Փարիզ գեղարդներ 11 :

Օրերակցայ այսօր գումարելով, կարճ ժողով մը ըրաւ Պ. Մէնաի նախագահութեամբ : Խորհրդայ նիւթի երկայնք տարեկան օրինակն որոշուի : Պ. Բարդուղիմէոս տէրութեան պաշտօնէան այս նիւթին վրայ տեղեկագիր մը տարապաշտութեան նըշաններ դրոյ տուաւ :

Եւս կարգադրուիլը լինուի ետեւ առաջարկութեան այլ և այլ յօդուածները քննուեցան, և վերջապէս ձեռք կայտ համախառն համարութեամբ վճարեց, որ 25 միլիոն ֆրանք (225,000 քաակ) տարեկան օրինակ կապուի կայսեր :

Եւս առաջարկութեան ընդունուիլը առանց գեղարդութեան ընկալալ : Իսկ սահմանադրութե չափաւորուելու մասին գեղարդութիւններ կը տեսնուին : Օրերակցային յանձնարարական ժողովին անդամներէն հինգը ոտք կը կոխեն, որ այս չափաւորութիւնը չտրուի անտեղ ընդարձակ իշխանութի կուսակց կայսեր : Սանուարապէս Պ. Օտիֆէա կը պնդէ, որ մարտական ցուցակները (թարիֆա) առանց ձեռնարկուի և օրէնսդրական ժողովին համաձայնութեամբ փոփոխելու իրաւունքը չի կրցիր տրուիլ կայսեր, և կ'երեւի, որ յիշեալ յանձնարարական ժողովին որոշումը շարադրելու և ձեռք կուտին ներկայացնելու պաշտօնը այս մարդուն պիտի յանձնուի հակառակ Պ. Սուրբանի, որ Եւրոպայի կարծիքն ունի այս մասին :

Օրէնսդրական ժողովին անդամներուն օրինակը 1848 ին պէս պիտի ըլլայ : Եւս հրաժարականի կուսակցին մէջ տէրութեան պաշտօնէաները իրենց իմացուցին, որ ամեն մէկերուն ամիսը 2000 ֆրանք օրինակ պիտի տրուի որպէս մասնակի որ տեւեն օրէնսդրական ժողովին նիստերը :

Օրինակական Սիլիկոնը կը ծանուցանէ, թէ Փարիզի բանակին թիւ գանձութեան և թիւնաթանգի գումար մէկ մասը պահեստիցը հրաման ըրաւ կայսրը, և կ'աւելցնէ :

Եւս նաւապետ մը շատ հաճութեամբ պիտի լսուի, որպէստեւ ասկէց յայտնի պիտի ըլլայ, որ կառավարութիւնը խաղաղութեան հաստատ պահուելուն վրայ կատարելով իր պաշտօնը ունի :

Սիլիկոնը լրագրողը կը ծանուցանէ, թէ երբ օտար սերութիւն, Լիզիա, Պէլճիա, և Եւրոպի իրենց գեղարդները վերահաստատեցին Եւրոպայի գ. կատարուած Աստիկա թագուհին ալ ընդունեց Կաղզիայ կայսերութիւնը : Կը լսենք, որ Սարսենիայի Հարսիսայի և Հեղեւտիայ կառավարութիւններն ալ արգէն իրենց գեղարդները վերահաստատուեն Կաղզիայ մէջ :

Յիշեալ լրագրողը կը ծանուցանէ նաեւ, թէ Լուի Եւրոպային կայսրը 700 ի չափ քաղաքական յանդուարեութեամբ հիմա չեղեւիր որ Հանկանիէ, Լամորիսիէ, Պոտոյ և Լիզիայ գեղարդները այս կարգին մէջ ըլլան :

Կայսեր ամուսնութիւնը ամենուն միտքը զգալեցուցած է այս միջոցին, սակայն Վալդայի գերդաստանէն աղջիկ անուելը որոշուած չեղեւիր : Փարիզի մէջ իբրեւ ստոյգ կը խօսուի այս օրերս, թէ կայսեր միտքը հարաւային տէրութեան մէկուն կողմէն աղջիկ մը առնել է :

Կայսրը Կաղզիայի միտքը, որ կայսերութե հրատարակուելու հանդէսին ներկայ գտնուելու համար Փարիզ եկած էր, գեղարդներ 6 ին Պ. Պատանէ զինուորական հրամանատարին ընկերակցու համար ծախար տուաւ : Եւս այս տեղեկութեամբ համար, և կը կարծուի որ մէկ շարաքննի պետի մեկին Կաղզիայէն Պոտոսա իւր բնակութեան տեղին երթալու համար :

Կիլիկիոյ 2 ին կայսերութե հրատարակուելուն օրը Լ. գրան գետ պան վեճամալ Վէլի փառան իւր գեղարդական բաղնիքը պաշտօնէաներուն կոչուեց մը ըրաւ, որուն մէջ ջերմեանք բարեմալութիւններ եղան օգոստոսիս Սուլթանին և գաղղիացի Վ. կայսեր կենացը համար :

Եւս Եւրոպայի Լուի Եւրոպայի մօրը Հորթանա թագուհին այստուայ տիկին Վիլիելմին կանուանին այս օրերս մեռնելով, իւր բարեկամները ցուակցութեան գիրքը յուզարկեցին երկու նը Պ. Վիլիելմին, ինչպէս որ սովորութիւն է Կաղզիայ մէջ : Եւս գիրքուն մէջ մէկ հասմալ Կաղզիայ Եւրոպայի միտքը կայ, որ նշանակութեան արժանի գեղարդի գումար մը ըլլալու լուծելու արժանի կը համարին թարգմաններ :

Գրուած թիւն միջին Եւրոպայ :
Եւս պատուական և արդի բարեկամ մեր Պ. Վիլիելմին Հորթանայ կանուանին :
Եւս Սիլիկոնը ցուակցայ այն կարտասան վրայ, որ լրագրողը տիկինին մահուանը, և թէ որ արտօն :

ԲԱՆԱՊԻՐԱԿԱՆ

ՅԱԶՈՂԵԼՈՒ ՀՆԱՐՔԸ

ԳԱՂԱՅՈՒՆ

Եւս ատեն երբ որ մեր ուստար աղբայ մէջ եղած տարբերութեանցը վրայ խօսք կ'ըլլայ, կամ երբ որ ուրիշ աղբայ օր առաւր վրայ զարգանալ յառաջ երթան թիւերը, նուն շատնալը կենդանութիւնն ուրախութիւնն անդորութիւնն զուսուսորութիւնն պարծանքն մեծագործութիւնն զարմանալի ու սրտառ ձեռնարկութիւնն ծաղկեալ ու բարգաւաճ ընկերութիւնն անթիւ ու անհամար գանձերն իրենց բարոյական միութիւնը ու աղբայի արդիւն օր օրի վրայ ետեւ երթալուն նուազելուն թըրութեանը արտաութեանցը անհանգստութեանցը լուսաւորութեանց զուրկ մնալուն ամեն սկսածը թիւերի ձգելուն ամենն թիւերի անգործի գործքերն անգամ սկսելու սիրտ ու եռանդ չունենալուն իրարու օգնելու փոյթ չընելուն անմիաբանութեանը և

ընդհանուր աղբատութեանը հետ բաղդատներ ենք, առիթ ունեցեր ենք ըսելու, թէ ուրիշ աղբայ այն փափաքի յաւաքութեանցը ընդհանուր և զլիսաւոր պատճառը մեր ուստար արդիւն և միտքն զլիսաւոր պատճառը ասիւր-իւրն և անիւր-իւրն է : Կարձեալ, երբ որ խօսքը յաղորդութեան մասնաւոր պատճառներուն վրայ եկեր է, ըսեր ենք և միշտ կը հաւատանք, թէ ամեն մարդուն իր վարքն է, կամ թէ, ասիւր-իւրն և անիւր-իւրն ճարտարապետները :
Հետեւեալ պատմութիւնը ուրիշ անթիւ պատմութեանց մէջ իրիստ յարմարութեան մէկն համարած ենք վերջին շաբաթը իրաւունքը և ճշմարտութեանը նոր պայտցը (իսպաթ) մը ըլլալուն մեր սիրելի աղբին առջեւ, և կը յուսանք, որ միանգամայն հաճելի ալ պիտի ըլլայ իրեն, նախ վասն զի, երբ որ ասանկ օրինակներ միշտ իր աչքին առջեւ պատրաստ ունենալու ամեն բարգաւաճ աղբն անգամ անձկանք կը փնտռէ, մեր աղբն ալ հարկաւ չի կրցնար աս աղբային օգուտը տրահամարել, երբ որ բաղդը

իրեն գէմը կը բերէ : Երբ որ արդ, ինչպէս որ մարդ իր մէկ ծանօթին վրայք եղածները օտար մէկու մը վրայ պատմուածներէն աւելի յօժարութեամբ մտիկ կ'ընէ, մանաւանդ երբ որ այն պատմուած գէպերը պարագաները անպարտք իրեն հետարքրութեան նիւթ մը եղած ըլլան, ասանկ ալ անտարակոյտ, մեր այս փոքրիկ պատմութիւնը մեր ընթացողացը հաճելի պիտի ըլլայ, ըստ որում ասիւր-իւրն անթիւ գեղարդատանի մը պատմութիւն է, որ բոլոր աշխարհի հետաքրքրութեանը և ուղարկութեանը նիւթ մը եղած է, որուն գրեթէ երկրի ամեն թագաւորները պարտական են, որուն անօրինակ ու անհաստակ հարստութիւնը Եւրոպայի միլիոնաւորներուն աւելի արդիւնութեան պատճառ մը եղած է. քան թէ նախնաձեռն, որուն ամեն մարդ կը համաձայնի հրէից թագաւորական գեղարդատանը կոչելու, որուն մեր աղբն ալ տեղեկ է, այսինքն նոր ժամանակի կրտսոսին, մէկ խօսքով Ուրիշ գեղարդատանին պատմութիւնն է :
Սիւնի թէ այս պատմութեան ոճն ու մէկ բոցատ

ութեանց մէկ քանին ընթերցողաց շփոթութիւն չի պատճառուած համար, պետք է գիտնալ, որ այս պատմութիւնը յատուկ ջատագովութիւն մը կամ պաշտպանութիւն մըն է : Ուրիշ գեղարդատանին վրայ յաջողիտ ու յուսահատ գործաւորի մը հասարակութեան մէջ տարածած անգործ և ծիծաղելի զրպարտութեանց և անհաստակ ստույգութեան, որով խեղճը խորհրդէ կամ մանաւանդ երազեր է արեւը արդ ծածկելու, երբ որ տեսեր է, որ յիշեալ գեղարդատանը իր անդէպ (միտարիպութիւն) թախանձանայք չէ հաճեր զիջանելու : այսինքն, երբ որ չէ ուղեր իր փառ շուքը քորթութեանը հաճելով իրեն ստակ տալ, որ վրան ջատագովութիւն մը գրէ : Յիշեալ անհաստակ պարտան ալ երբ որ զատմութիւն չի կրցար գրել, գտնէ իր ծախարդ պարտաւորութեան գոհ է եղեր, ու երկու տարի առաջ Եւրոպայի լուսարկներուն մէջ վերջինեալ գեղարդատանին գէմ շատ բաներ գրեց, անոր ծախարդը չի տած երկաթուղիի մը վրայ պատահած մեծ արկածը առիթ ընելով, և մանաւորաւ

պէս իր նետերը այն գերդաստանին ամենէն փոքր զաւակին Ղէյմի Ուրիշի վրէժը ըրած էր, ու զայն ծաղրելու մտք ալ Ղէյմի Ուրիշի Ե. Բախար կրէից կոչած էր : Հետեւեալ պատմական ալ նոյն իսկ Ղէյմի Ուրիշի գրած է որ այս է :
ՄԱՍՆ Ա.
Սիւնի արտաւանգ պատճառի իր գովութիւնը կ'ընէ, յիշար է :
Սիւնի իր գովութիւնը չընէր, երբ որ վերջը կը զրպարտուն, նոյնպէս յիմար է :
Եւս ոչ մէկ ըլլալ կ'ուղեմ և ոչ մէկալը :
Աստի իմ ընտրած վիճալիս ինձի կը ներքէ, որ ես իմ ու իմիններու վրայ խօսիմ առանց վարանելու, առանց պատ Կիլիկիոյ խօսքերու, ու անց ներքութեան և առանց որ և է տեսակ խնայութեան :
Վերստանուած ըլլալով իրաւունք ունիմ զրուցելու ճշմարտութիւն միմայն ճըշմարտութիւնը, ճշմարտութիւն ման, որպէս որ ալ անիկա շահաւոր ըլլայ Ուրիշի Ե. ին, անոր հօրը, եղբարը և բոլոր ընտանեացը :
Կախ հօրմէս սկսիմ, Սալիք Եւրի Ուրիշիէն, մեր

հեռու ընդհանուր ընդհանրացումը, այսինքն զայն ետ չենք մնար:

«Մեր Երեսնամյա հիմնական և առաջնական կրթության օրենսդրությունը»:

«Մեր մեր բարեկամները մեզին կը լսեցնեն և բարեկամութեամբ կը խոստովանեն զեմքսն մը ընդունալ»:

Հետեւեալ առիթը ոտանաւոր են արարելէն ընդդէմ մէջ:

«Լոյսը, աշխարհի սրտն սրտանքները, մինչև որ անտեսութեամբ նուազի, և անկասկած բաւական ուղեցած չէք ըլլաք աշխարհի երկու ամենամեծ բարեկամները կորուստը, այսինքն է երեսնամյա օրենսդրութեան և բարեկամաց կորուստը»:

Ուղեւոր:

Արարելու Բարեկամութեան Մարտի 10

8 փետր 1269 (10 նոյեմբեր 1852):

ԱՆՊԱՐԱՆ: Ինտրա գեղարվեստներ 10 (նոյեմբեր 28):

Պ. Տիրապետի, գանձուց պաշտօնէան, երեւմտեց վերաբերեալ նոր կարգադրութեան մը նախագիծը ներկայացուց հասարակաց խորհրդարանին: Այս առաջարկով խորին սպասարկութիւն մը բնուէ յարգանքով իրար հարգանքով իրար անտեսանալու կարգադրութեանը պաշտպանութեան առիթով պաշտօնէանները կործանելու հիմնական սկզբունքները, այս առաջարկութեան վրայ ձայնակներն կարեցին: Պ. Տիրապետի իր առաջարկած նոր կարգադրութեամբը ուրիշ ամեն նորագութեան ուղղութիւնը անցաւ:

Իհամայն առբեր ձեռք առնելով, գրամագրայ վրայ նոր տուրք կը դնէ, ու երկրագործութեան վրայ ծանրացած տուրքերը կը թեթեւցնէ՝ գարեջրայ և չային տուրքերը գրեթէ կիսով չափ պակսեցնելով:

Արտակարգ հաշուէն, որ մէկ կողմէն այս տուրքերուն թեթեւացումը, միւս կողմէն լեզուի վերաբերեալ ուժեղացումը կան ծախսաց շահութեամբ 75 միլիոն ֆրանկ տէրութեան եկամուտը կը բնական: Արտակարգութեանը այս բացը գոյցերու խօսք կուտայ, նախ՝ տէրութեան եկամտայն աւելորդութիւնը որ 42 միլիոն ֆրանկի կը հասնի, երկրորդ՝ վերջին շաբաթը արտակարգութեան համեմատ հաստատ

եկամայն վրայ տուրք կապելով: Երկրագործութեան արժանի է, որ ինտրայի ամեն լրագիրները, մինչև անգամ կարգադրութեան սաստիկ դէմ եղողները՝ Պ. Տիրապետի այս առաջարկած նոր տնօրէնութեանը կը հաւանին ու կը գովեն:

Գեղարվեստներ 7ին՝ արտաքին գործոց պաշտօնէայ Վարչապետի կոմսը՝ որ տեղուն խորհրդարանին մէջ իր կարգադրութեանը վրայ լուրջ ծանուցանելով, երկրորդ ծառ մը խօսեցաւ, որուն մէջ հետեւեալ կարգերը նշանակութեան արժանի են:

«Զեկ գեղարվեստները մը պիտի ծանուցանեմ, Վերջոր, որուն երկու ամենին վեր կ'ապակեք, բայց այսու ամենայնիւ նշանակալից գեղարվեստները չենք զեմքսն մըն է: Այսինքն կ'ուզեմ ձեզի խօսել զարդիկ արտաքին գործոց պաշտօնէին մեր կողմէն իրար հարգանքով իրար հարգանքով իրար անտեսանալու կարգադրութեան վրայ, որով կը ծանուցանեմ թէ զարդիկ ժողովուրդը ուրիշ է իւր կողմէն իրար հարգանքով իրար անտեսանալու կարգադրութեան հարցով: Ինչու որ կայսր անտեսելու վրայ ծանուցանելով իրաւացի դատեցին խորհրդայ տալ իրեն, որ սիրով ընդունին և ծանուցանալու զարդիկ ժողովուրդէն ընտրած նոր կողմէն իրար հարգանքով իրար հարգանքով իրար անտեսանալու կարգադրութեանը»:

«Վերջոր, գեղարվեստները մը պիտի ծանուցանեմ, որ այս եղանակով մը քաղաքացիական կանոնը քանակաւոր տարիէ ի վեր, այսինքն 1850 ին փարիզի յեղափոխութենէն ի վեր, ծանուցանելով թէ ժողովուրդը մը երեսուցուսն իր թաւազուրդը ընտրելու ստանդարտ տէրութեանը միջնորդութեանը, և ընդունելով այն սկզբունքը թէ այս կերպով ընտրուած թագաւոր մը պիտի չ'ընտրուի ու ընդունուի մեր տէրութեանը: Վերջին մէկ բան մը կար, որ կիրարկուի վարձուցնել այս խորհրդայ տուրքը: Այսինքն ինչպէս, բայց ուրիշ եմ ըստելու, որ Ա. Նաբոլեան Գ. կայսրը անտեսելով այս գիտարարութեանը առաջին տեսնելով, առաջին առաւ ու հետոյ: Երկրորդ այն երկրորդ իմաստին վրայ է, որ ծերակաւոր իմաստը մէջ կը անտեսուի, նորինս կայսրը Նաբոլեան Գ. անուն տուրք մասին»:

«Այս կողմը կրնաք կարծել առ Վ. թագաւոր, այն կողմէն իրար հարգանքով իրար հարգանքով իրար անտեսանալու կարգադրութեանը մը կ'ուզեմ ձեզի խօսել զարդիկ արտաքին գործոց պաշտօնէին մեր կողմէն իրար հարգանքով իրար անտեսանալու կարգադրութեան վրայ, որով կը ծանուցանեմ թէ զարդիկ ժողովուրդը ուրիշ է իւր կողմէն իրար հարգանքով իրար անտեսանալու կարգադրութեան հարցով: Ինչու որ կայսր անտեսելու վրայ ծանուցանելով իրաւացի դատեցին խորհրդայ տալ իրեն, որ սիրով ընդունին և ծանուցանալու զարդիկ ժողովուրդէն ընտրած նոր կողմէն իրար հարգանքով իրար հարգանքով իրար անտեսանալու կարգադրութեանը»:

«Վերջոր, Վերջոր, որ այն երկու ինչնանքն և ոչ մէկը մեր ծանուցանելու, և գարդիկները

անկա գիտնէ ինչպէս ձեր Տերութեանը, և սուր համար Նաբոլեան Գ. անունը ընդունուեցաւ՝ առանց անպիտան կայսր անունը փոխանելու ուղեով: Երեսնամյա Վ. Նաբոլեան Գ. խորհրդարանները ծանուցանելով կը պիտի ձեռնարկեն, թէ նոր կայսր ինչպէս կ'ընտրուի: Գեղարվեստները մը պիտի ծանուցանեմ, որ այս եղանակով մը քաղաքացիական կանոնը քանակաւոր տարիէ ի վեր, այսինքն 1850 ին փարիզի յեղափոխութենէն ի վեր, ծանուցանելով թէ ժողովուրդը մը երեսուցուսն իր թաւազուրդը ընտրելու ստանդարտ տէրութեանը միջնորդութեանը, և ընդունելով այն սկզբունքը թէ այս կերպով ընտրուած թագաւոր մը պիտի չ'ընտրուի ու ընդունուի մեր տէրութեանը: Վերջին մէկ բան մը կար, որ կիրարկուի վարձուցնել այս խորհրդայ տուրքը: Այսինքն ինչպէս, բայց ուրիշ եմ ըստելու, որ Ա. Նաբոլեան Գ. կայսրը անտեսելով այս գիտարարութեանը առաջին տեսնելով, առաջին առաւ ու հետոյ: Երկրորդ այն երկրորդ իմաստին վրայ է, որ ծերակաւոր իմաստը մէջ կը անտեսուի, նորինս կայսրը Նաբոլեան Գ. անուն տուրք մասին»:

«Վերջոր, գեղարվեստները մը պիտի ծանուցանեմ, որ այս եղանակով մը քաղաքացիական կանոնը քանակաւոր տարիէ ի վեր, այսինքն 1850 ին փարիզի յեղափոխութենէն ի վեր, ծանուցանելով թէ ժողովուրդը մը երեսուցուսն իր թաւազուրդը ընտրելու ստանդարտ տէրութեանը միջնորդութեանը, և ընդունելով այն սկզբունքը թէ այս կերպով ընտրուած թագաւոր մը պիտի չ'ընտրուի ու ընդունուի մեր տէրութեանը: Վերջին մէկ բան մը կար, որ կիրարկուի վարձուցնել այս խորհրդայ տուրքը: Այսինքն ինչպէս, բայց ուրիշ եմ ըստելու, որ Ա. Նաբոլեան Գ. կայսրը անտեսելով այս գիտարարութեանը առաջին տեսնելով, առաջին առաւ ու հետոյ: Երկրորդ այն երկրորդ իմաստին վրայ է, որ ծերակաւոր իմաստը մէջ կը անտեսուի, նորինս կայսրը Նաբոլեան Գ. անուն տուրք մասին»:

«Վերջոր, գեղարվեստները մը պիտի ծանուցանեմ, որ այս եղանակով մը քաղաքացիական կանոնը քանակաւոր տարիէ ի վեր, այսինքն 1850 ին փարիզի յեղափոխութենէն ի վեր, ծանուցանելով թէ ժողովուրդը մը երեսուցուսն իր թաւազուրդը ընտրելու ստանդարտ տէրութեանը միջնորդութեանը, և ընդունելով այն սկզբունքը թէ այս կերպով ընտրուած թագաւոր մը պիտի չ'ընտրուի ու ընդունուի մեր տէրութեանը: Վերջին մէկ բան մը կար, որ կիրարկուի վարձուցնել այս խորհրդայ տուրքը: Այսինքն ինչպէս, բայց ուրիշ եմ ըստելու, որ Ա. Նաբոլեան Գ. կայսրը անտեսելով այս գիտարարութեանը առաջին տեսնելով, առաջին առաւ ու հետոյ: Երկրորդ այն երկրորդ իմաստին վրայ է, որ ծերակաւոր իմաստը մէջ կը անտեսուի, նորինս կայսրը Նաբոլեան Գ. անուն տուրք մասին»:

«Վերջոր, գեղարվեստները մը պիտի ծանուցանեմ, որ այս եղանակով մը քաղաքացիական կանոնը քանակաւոր տարիէ ի վեր, այսինքն 1850 ին փարիզի յեղափոխութենէն ի վեր, ծանուցանելով թէ ժողովուրդը մը երեսուցուսն իր թաւազուրդը ընտրելու ստանդարտ տէրութեանը միջնորդութեանը, և ընդունելով այն սկզբունքը թէ այս կերպով ընտրուած թագաւոր մը պիտի չ'ընտրուի ու ընդունուի մեր տէրութեանը: Վերջին մէկ բան մը կար, որ կիրարկուի վարձուցնել այս խորհրդայ տուրքը: Այսինքն ինչպէս, բայց ուրիշ եմ ըստելու, որ Ա. Նաբոլեան Գ. կայսրը անտեսելով այս գիտարարութեանը առաջին տեսնելով, առաջին առաւ ու հետոյ: Երկրորդ այն երկրորդ իմաստին վրայ է, որ ծերակաւոր իմաստը մէջ կը անտեսուի, նորինս կայսրը Նաբոլեան Գ. անուն տուրք մասին»:

«Վերջոր, գեղարվեստները մը պիտի ծանուցանեմ, որ այս եղանակով մը քաղաքացիական կանոնը քանակաւոր տարիէ ի վեր, այսինքն 1850 ին փարիզի յեղափոխութենէն ի վեր, ծանուցանելով թէ ժողովուրդը մը երեսուցուսն իր թաւազուրդը ընտրելու ստանդարտ տէրութեանը միջնորդութեանը, և ընդունելով այն սկզբունքը թէ այս կերպով ընտրուած թագաւոր մը պիտի չ'ընտրուի ու ընդունուի մեր տէրութեանը: Վերջին մէկ բան մը կար, որ կիրարկուի վարձուցնել այս խորհրդայ տուրքը: Այսինքն ինչպէս, բայց ուրիշ եմ ըստելու, որ Ա. Նաբոլեան Գ. կայսրը անտեսելով այս գիտարարութեանը առաջին տեսնելով, առաջին առաւ ու հետոյ: Երկրորդ այն երկրորդ իմաստին վրայ է, որ ծերակաւոր իմաստը մէջ կը անտեսուի, նորինս կայսրը Նաբոլեան Գ. անուն տուրք մասին»:

որ հանդուցեալ ի որս լքումը ի հրաշքով որ ծովակալին որդին է, և քիչ օրին ծամբայ պիտի ելլէ իւր պաշտօնատեղին երթալու:

«Ինչպէս ձեռք ընկերութեան տարեկան ժողովը կատարուեցաւ, քաղաքական ժողովըն պաշտօնակալ Պ. Արարիկի նախագահութեամբ: Արարիկի վերջին խախտահարութեանը համար զանազան լինելով իր կարգաց, որուն մէջ կ'իմացնէ թէ ընկերութեանը հաստատութեանը վեր ամուսնի կուտայ հարգանքներ տուներու ձեռնուած սաստկացած ժամանակը»:

Ընկերութեանը 25.925 կենդինար (գանձար) ամուսն տուրք է աղքատ գերազատաններու իւրաքանչիւր կենդինարին 6 բեննի (իւր 100 փարս) առնելով:

Ընկերութեանը 25.925 կենդինար (գանձար) ամուսն տուրք է աղքատ գերազատաններու իւրաքանչիւր կենդինարին 6 բեննի (իւր 100 փարս) առնելով:

Այս տարի ընկերութեան անդամները առ ջի տարուան վրայ աւելի շահացած են. և ասոնց ստորագրութեանը ներքին ժողովուրդը զբաղմունքը համար փոխադրութեան ծանր ընկել ազատ մնան, ընկերութեանը այնպիսի կարգադրութեան մը ըրած է, որ անոնց անտեսելու ամուսնի տուրքներն կ'երթայ ամուսնի ծախսուց:

ԱՄՍՏՐԱՆ: Ինչպէս մն պաշտօնէայ Պ. որ Պարսիկի ինչնա կանուցեալ վր, Գերմանիայ, Գաղղիոյ և Իտալիոյ լրագիրները զանազան մեկնութիւններ տուին: Իրար կարգադրու շատ սերունցող մէկը կը հաստատէ, թէ միայն իր կարգացած լրագիրներուն մէջ 93 մեկնութիւն գտեր է:

տանը յարգեալ և յարգելի հիմնադրէն:

Ընկերութեանը 1743 ին ծնաւ Գրանքօրթ քաղաքին մէջ:

Տան և մէկ տարուան որք մնաց առանց հարստութեան, բայց պաշտպանուած պատուաւոր յիշատակներով որ իր մեր ծառայողները իրեն ձգելու կ'իս, իր բնաստութեանը բարեգուշակ նշաններով և իր կանխահասակութեամբը որք Պարսիկէն ա յի մէջ Վիւրթ քաղաքի դպրոցին դռները իրեն բացին:

Իր անտեսանալու լրացնելէն ետեւ, որ հաստատուէն ու պայծառ եղան, ուսուցիչ ըլլալու իրեն խրատ տուին. ինքն ալ իրօք նոյն ընթացքը ձեռք առաւ, որուն մէջ շատ շանցաւ, համբաւ տուտացաւ:

Վերջ բազմահմուտ ըլլալով հնուութեան խորքը թափանցելը կը սիրեր: Հին ազգաց գործքերէն մնացած ինչ յիշատակ, ինչ մնացորդ և ինչ նշան մը ըլլալը, սիրաբար սաստիկ կը գրաւէր. գրամագրութեանը իր պատկերներու վր ու իր գրեթէ անջնջելի գրոյցներով (սքիթ) (որ պատմական անցքերուն ըստ ու գիւրութի կ'ուսան) զբաղմունքով զբաղուած վրայ անոր ալ ըստ սուսու ու ստակի և ու

առտուրի համար ունեցած հանձնարը իրեն յայտնեց: Այն վայրկեանին իր բազմը որոշեցաւ. Հանուր գնաց, հան սեղանաւորին մէկին քով գրաւ գիր եղաւ, իր գործքով ու իր ծրարութեամբը զինքը ընդունող տանը յարգելու մեծապէս օգնեց. ժամանակով ալ խառնութեամբ ու կարգով ըրած խնայութեանը ժողովը Գրանքօրթ դարձաւ, հան կարգուեցաւ ու իրեն համար գործի սկսաւ:

Իր կարողութեանն ու իր հաստատութեանը ամենուն ծանօթ էր. վստահութեանը եկաւ զինքը գտաւ, որ օրի աւելցաւ, իր տուրք կարգուեցաւ, հաստատուեցաւ և քիչ քիչ մեծ յաւանքներով խոստովանեց:

Այս հիմնադրութեանը գիւրդին բան չէր, շինուածքին (պիտան) ամեն մէկ քարերը մէկիկ մէկիկ գրուեցան մեծ աշխատութեամբ:

Գրանքօրթի մէջ արժանեաց (տէր) յարգը խիստ աղէկ գիտնէ, բայց կ'սպասեն որ իրօք և ազդու կերպով ինքզինքը ցուցնէ:

Մայեր - Վիսեթ - Ռօ լիտ առաւ այս ամեն ապաւ յայտնելը որ կարող են զգալի կերպով մը ցուցնելու նշանաւ

ւոր անզանաւորին մը բաւաւ կանուցեալը (գաղղիկէր), հրնարաւորութեանը վրայ ըրած հաշիւներուն ճշգրտութեանը, իր անյարգելի խոհմութեանը և իր անխառնութեանը ուղղութեանը:

Վհա առաւ է, Պարսն, որ իմ հայր Գրանքօրթի բազմ մեծ տուները հետզհետէ իրենին կապեց:

Ըստ է որ ամեն կողմէն մեծ ամեծ յանձնարարութեանը իրեն եկան:

Վստ է որ Հէսի ինչնանին նախ հաճութեանը, յետոյ յարգը և վերջապէս սերտ և սրտանց բարեկամութեանը և անսահման վստահութեանը ստացաւ, որ գաղղիացոց բաւաւարութեանը իր բոլոր անձնական ստացուածքը (որ մէկ քանի միլիոն ֆրանկի կը հասնէր) անոր քով ձգեց, իբր աւանդ մէկու մը որ միայն կարող էր զաննք արիւթեամբ պաշտպանելու, և անոնց աւանդը (էմպէն) պահելու երկրազած հաստատութեանը:

Այս վստահութեանը, Պարսն, բոլոր այս վստահութեանը

ները որ անընդհատ իրեն շարունակուեցան, և սրտն ինք ալ մինչև ի մահ արժանաւոր գանուեցաւ, կը կարծեմ, որ անոր յիշատակը բու յարձակ մանցը (հիւսիս) անհասանելի ընելու չափ կը բարձրացնէ:

Թէ որ դուն իմ հայր ծանց նայիր, բու ձեռքը կը շարնար, և բու գրեթէ լեզուն (էտո) ալ կը ստաւէր:

Միայն մէկ վայրկեան մը 1813 ին անոր մահուան բարձին քովը ըլլայիր, երբ որ իր մարմինը բնախող արգար հոգին աստուծոյ վճարեց. . . . դուն կ'զգաստանայիր ու հիմա այս վստահութեանը ձեռք չէիր զարնէր:

Վիսիկ Վիսիկոտեի պէս անխորով էր. գեմքով պատկառելի նահապետի մը կը նմանէր. իր բոլոր ժողովրդէր իր սասը զաւկները՝ հինգ մանց հինգ աղջիկ:

Վարդապետը անուսութեանը մը իր ձեռքը երկնաց ու այս բազմութեան գերազատանը ծածկեց իր հայրական օրհնութեամբը:

Վարդապետութեան ամենա մարտը ձայնով մը մեզի ըսաւ, որ իր պատուոյն վստահուած աւանդը աճեցնելու շարունաւ

Մեծն Նաբոլեանի պատկերը:

Թագաւորներուն դէմ տպագրութիւն միջոցով եղած թշնամանքները զպեւրած մտքը կառավարութեան առաջարկած օրէնքը դեկտեմբեր 6ին ընդունուեցաւ արտագամուտայ կործարգարանէն, 21 քուէի դէմ 67 քուէ առաւելութեամբ:

ՍՊԱՆԻԱ: Պատգամուտայ կործարգարանին բացում օրը նախագահի ընտրութիւն ըլլալով, հակառակ կողմէն Պ. Մարթինէզ աւել Ռ. զանախագահ ընտրուեցաւ 107 քուէի դէմ 122 քուէով: Կոր զկայ տէրուեց պաշտօնէն իրեն բան կը մնար ընելքը, կամ սղաշտօնէ հրաժարիլ, կամ խորհրդարանը լուծել, և այս վերջին միջոցը ընտրեցին: Պաշտօնէն նախագահ Պ. Պասալո Մուրիլո գերիտեմբեր 2ին խորհրդարանին լուծուելուն հրովարտակը կարգաց արտագամուտայ ժողովին մէջ, որ խոր լուծեամբ մտիկ ըրին:

Հետեւեալ օրը Մարտիոսի կողմէն ընտրուին մէջ սահմանադրութեան փոփոխելուն նախագիծը հրատարակուեցաւ Թագաւորանէն հրովարտակաւ:

ՌՈՒՍՆԱԿԱՆԻ: Երբեքն գործոց պաշտօնատան լրագիրը 1851ին Ռուսաստանի մէջ անխոհեմութեամբ մեղմանքներուն թիւը կը հրատարակէ: Այս ցուցակին նայելով 11,074 հոգի անխոհեմութեան պատճառաւ մեղմ էն. ստանց մէջէն 1174 ը. քաղաքացի և 9300 ը. գիւղացի էն. 8101 արու և 2973 ը. եգ. 7820 ը. չա. փահաւ և 3254 ը. աղայ:

ԱՄԵՐԻԿԱ: Միացեալ Մահանգացիներու լրագիրը ծովային ցաւակն արկած մը կը պատմէ, որ գ ժողովարար պատգամ չի յիշեալ երկրին ծովերուն մէջ:

Պիտերսըն անուն թղթատար շաքենաւ մը Օհիո գետին վրայ երթալու առնելը, գերիտեմբեր 12ին գիշերը մեքենագործներուն անխոհեմութեամբ կատանելը մեկանց պայթեալով, նաւը քայքայեր, 15 հոգի կեանքերնին կորուսեր ու շատ մարդիկ ալ վերաւորուեր են: Եղբենաւին հիւսնը (տիւրիէր) իմացուցեր է, որ կատանելը չարազանց տաքցեր են, բայց մտիկ ընող չէ եղեր: Սենտպիերուն ու վերաւորեանքներուն մէջ կանայք ալ կան:

Յիշեալ լրագիրն այս տիւրը գեպը պատմելէն ետեւ կ'աւելցնէ, թէ այս անխոհեմութիւնը ընտրեցը արգելեօք չի պիտի սրտովուն ուրիշներուն խրատ մը ըլլալու կերպով, և ազգային ժողովին վերջին նիստին մէջ հաստատուած օրէնքը չի պիտի գործադրուի:

Ի ԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռ. Բրաթ օրը (գեկա. 12) Գեր. Տ. Գերմանուս յունաց Պատրիարքը մեր սրբազան Պատրիարքին այցելուեց գալով, արժանաւոր մեծարանօք ընդունուեց թիւն գտաւ, և մէկ ժամու չափ սիրով անտուծիւն ըրին: Ետքը, յունաց Գեր. Պատրիարքը եկեղեցին ի ջաւ իր հետի եկեղեցականներով և հան աղօթք և երկրպագութիւն ըրաւ ջերմեան մէջ, և տղայաց քաղցրամայն ներգաշնակութիւնները մտիկ ընելով հոգեւորապէս բերկրեցաւ: Ետքը Սուրբ Զարութիւն ստաւարին մէջ Պեղեան բարեշնչատակ Զարութիւն Վերջին գերեզմանը անտեղով, ու զօթեց անոր վրայ և մէկ ժամու չափ եկեղեցւոյն շամեն կողմը պարտեղէն ետեւ դարձաւ գնաց Գիշեկ յունաց պատրիարքարանը:

— Ընցեալ հինգշաբթիէն ուրբաթ

լուծուեալ գիշերուան մրկին ժամանակը, Վրէքսանդրիայ վերջին շաբենաւ ըր որուն մէջ 300 էն աւելի այր և կին ճանապարհորդ կար, մեծագոյն մասը Սէքքէէն դարձող ուխտաւորներ, մայրաքաղաքի նաւահանգիստը մանելու առնելը Վ. յոսեֆանոսի առջև ցամայք ինկաւ:

Այս գործող արկածին լուրը արքունի վաւագայեա Սեծագատիւ Տատեան Պոլսու ամիրային ակնաջը հասնելուն պէս, խոյն նաւաբեկեանքներուն օգնութեան փութացաւ, և զանաք ամենքն ալ ազատեղէն և սղ առողջ ցամայք: Հանել տաղէն ետեւ իւր սունը ժողովեց, վրանին զը լուսինն մարբել տուաւ, կերակուր, անկողին, հալուստ, և մինչև ստանկ շորհեցով, նահագեւտակն և իշխանաւ վայել հիւրընկալութիւն մը ըրաւ այն գործողներուն, որ այնչափ ահագին անապատներն ու ծովերը անցնելէն ետեւ իրենց հայրենեաց նաւահանքը ըստին առջև այնպիսի մեծ վտանգի մը մէջ ինկեր էին: Բարեսէր և վեհանքն Վիրան այսպէս մարգարէրաբար զանաք խնամելէն ետեւ, հետեւեալ օրը արքունի նաւարանէն յատուկ շաբենաւ բերել տուաւ, ցաւ մարք ինկած նաւին և ճանապարհորդաց արդիւնները միջ լեցուց կայսերական մարտատունը խրիկեց: Ծանաւ պարհորդներուն համար ալ յատուկ պէս կանքեր բերել տալով, մէջը նըստաց ու անգլիան խրիկեց:

Այնչափ և պատմել այս մարդասիրութիւնները վայելող նաւաբեկեանքներուն ըրած սրանց շորհակալութիւնները Բարեսէր ամիրային, որուն այս մեծանշանական գործերը իւր արհեստական գերբնասանին և առ հասարակ ազգեբնուս մեծ պատիւ կ'ընեն:

Սոցեալ կիրակի Գաղղիայ գետ պան Պ. Ալվալէթ Նաբօլէն Գ. ի կայսր ըլլալուն լուրը պաշտօնական կերպով Վ. Գրան հաղորդեց:

— Կայսերական անտուծ և Պարսկաստանի սահմանները որոշելու համար կազմուած յանձնարարական ժողովին անդամ Տերօլը փաշան հինգ շաբթի օրը Վասթիական Սրաբիո շաբենաւ մայրաքաղաքս հասաւ Տրապիզոնէն:

— Կարտաղի մտակայ ծովերը ներքին պաշտօնը համար խրկուած նաւախուսէրն հրամանատարութիւնը Դերիք Վիսէ փաշա ծովական յանձնուեցաւ: Այս նաւախուսէր բաղկացնող նաւերն են. Գաթի—Օսթիք Ֆրգաթանը 54 թնդանոթով, 2 քորվէթ, 1 ճալիք—Դէր և կիւլ—Սէֆի: 3 պրիւ: Սաթի—Շաթի շաբենաւ քորվէթը:

— Ընցեալ երեքշաբթի կայսերական կենդանաբու ժողովան զարոյցին գաւստու Ս. Տիւ պրօքայի յուզարկաւորութիւնը կատարուեցաւ: Այս անձը, որ Գաղղիոյ բանակին գլխաւոր ձիարոյժներէն մէկն էր, չորս տարիէ ՚ի վեր Տաճկաստան կը բնակէր վերջնեալ կայսերական գարոյցին գաւստուութեան պաշտօնով:

— Պարկաղէն եկած վերջին լուրերով կ'իմանանք, որ Քաթանիոն անուն հեղինակին եւակայմն ուր, որ 15,000 գրեւ ցորեն բեւցուցած Վաւնայէն Լոնարո կերթար, Աքեալուի առջև խորակէր է:

— Կայսերական կառավարութիւնը անտուծեան զանազան նաւահանգիստներուն մէջ ծովուն յատակը մարբելու և խորունկցնելու համար Վնգլիայէն զանազան մեքենաներ արարեց: Այս մեքենաներուն մէկ քանին մեքենա գետներով հանդերձ մայրաքաղաքս հասան և մօտ օրերս պէտք եղած անգլերը պիտի խրկուին գործածուելու համար:

— Այս օրերս Պէյօղլուի տեսչութեան զինուորները շարագործ մը ձեռք ձգեցին, որ բաղմամբիւ եղեւ նագործութիւններով անուանի եղեր էր: Օկնը բանելու համար մինչեւ հիմա տեսչութեան ըրած բոլոր ջանքերը անօգուտ ընելէն ետեւ, երկու նոր մարգասպանութիւն ընելով բընուեցաւ: Այս շարագործը Կնէաս Պ. Վաչօ անուն, անցեալ երեքշաբթի իրիկուն ծխախոտ ծախող մը գաւնակով զարկաւ, որ վաղեց անմիջապէս գիշերապահ զինուորներուն իմաց տըւաւ, որ մարգասպանը բանէն: Վաչօ վախնալով, որ զինուորներուն ձեռքը կ'ընայ, գերձակի մը դուռը զարկաւ, որպէս զի հան պահուի, բայց գերձակին կինը դուռը բանալու առնելու իրկա ճանչնալով, վախէն սխաւ արագով, Վաչօ ձեռքի դաշտովը զանկայ երեք անգլէն վերաւորեց, ետքը առնէն դուռը ելաւ աւելի տարածով միջոցին տեսչութեան զինուորները գէմն երան և ձամբան գոցելով ազգարարութիւն ըրին, որ անձնատուր ըլլայ: Վաչօ կատրած զինուորներուն վերայ ինկաւ և անտոյժ մէկուն սաստիկ հարուած մը տուաւ, որ բարեբաղդարար սուրին պատեանին պատահելով զանկա մէկ կողմէն մեկալը ծակեց, առանց զինուորին մարմնոյն վնասելու: Տեսնելով, որ այս մարդը բանելու անկարելի է և զերեքը զարնելու կ'աշխատի, զինուորները սուրերնին քաշեցին և հինգ անգլէն զարկին շարագործը, որով ալ գէմն կ'ընելու կարողութիւնը չի մնալով, սխաւ փախչել, բայց զինուորներէն մէկը սաքին գաւազան մը նետելով զանկա ձգեց, ուրով իրկան բանեցին և Վալթա սաւրայ տարին, ու այս ժողովը հետեւեալ օրը տեսչութեան գոլը խրկուեցաւ, սերնոյն իրիկունը հոգին փչեց:

Պէյօղլուի բնակիչները շատ ուրախացան երբոր լեցին այս ահագնու շարագործին բանուիլն ու մեռիլը, որ երեք տարիէ ՚ի վեր կը փնտուեր:

Այս անուանի եղեւնագործը վեց ամուսն մէջ 9 սպանութեան հեղինակ կամ գործակից եղեր է:

— Շաբաթ գիշեր Պէյօղլուի թէտորային ետեւերը գիշերապահ զինուորներն այս շարագործին ընկերներէն մէկն ալ բանեցին, որ աղտուելու համար անտոյժ մէկուն վրայ աւրձանակ պարպեց, բայց բարեբաղդարար չի պատահեցաւ: Ասոր վրայ շարագործն աւելի ևս կատաղած զինուորներէն մէկը դաշտով վերաւորեց: Օկնուորներն ալ սուրերնին քաշելով, քանի մը անգլէն շարագործը վերաւորեցին և շարագործ ձեռքէն ետեւ կոպած Պէյօղլուի տեսչութեան բան, ալ տարին, ուսկից հետեւեալ օրը անտուծեան դուռը խրկուեցաւ:

— Ընցեալները թաւրիցի երկրասարգ մը Պարտիզակի (Պաղէճիկ) երթալով հան օրինաւ որ ամուսնութե իրեն կին կատանայ մէկ աղբիկ մը, և անկէ կնոջը հետ իրեն գիւղը գարձած՝ այս օրերս մայր սրգի և հարս հարսնեւորութեան պատճառաւ Վասթիար երթալու առնել, առջև երկուքը ետքին վրայ ինկալով և պաննէն ու կը թաղէն հան ձամբուն տակը. ասոր հանդերձները ասած կերթան Վասթիարի մէջ կը համբաւեն թէ 6 մեր հարսը գողերը ձեռու ընուս յուժնակեցին և հաս հանդերձները մեղ թողուցին որ ուրիշներէն չի ձանջցուի, ու սակայն այս շինու ստուծեամբը չի կրնալով իրենց գործած չաւորութիւնը քողի տակ ձգել, բանը կ'իմացուի, և մեռնողին երկը հիմա տեսչութեան բանար շղթայակաղ կեցած է:

— Կայսերական լիբիփոլոյ: — Փարսիկ մէջ երեւելի ատամնաւոր

գործ մը այս օրերս խանութը նստած ժամանակը, քանի մը օր շարունակ մի և նոյն ժամու մէջ իր գրան բոժոժը ուժպին կը հնչէր: Գուռը կը վաղէին ու կը տեսնէին, որ մարդ չի կար, բայց ամեն անգամուն սպասաւորը գրանն առջեւէն հինգ ֆրանքնոց մը կը գըսներ, որ անմանօթ ձեռք մը հան գրած էր: Այս զարմանալի դեպքը քանի մը օր շարունակելէն ետեւ, օրին մէկն ալ գաղտնիքը երեւան ելաւ:

Խեղճ մարդուն մէկը ակոյայի սաստիկ ցաւ ունենալով, ամեն օր կուգար որ ակունք քաշել տայ ու ցաւէն սըղտի: Բայց ատամնագործին դուռը հասնելուն պէս, քաշել տարու երկիւղէն յանկարծակի ակոյային ցաւը կը դադարէր: և պարզամիտ հիւանդը այս յանկարծակի բժշկութիւնը ատամնագործին մօտ գտնուելուն արդիւնքը կարծելով, պարտք համարեր էր զանկա վարձատրել, ու հինգ ֆրանքնոց մը գրանն առնելը գնելով ետ կը գանաւոր:

Ատամնագործը, որ արդարատեղ մարդ մըն էր, շատ աշխատելով հաղիւ կըցաւ այն ֆրանքները ետ տալ իր անմանօթ յաճախորդին (միւլթէրի), որ փոքրիկ հասուցում մը կը համարէր զաննք՝ ատամնագործին մօտենալուն զօրաւոր աղբեցութեանը:

ՆՆՈՒՑՄՈՒՆԻ

Արժանապարգ Արքեան աղա Փոփոզէ Սուրբաղի կայսրի երեւելի բժշկին շարագործ Վրուեստ երկայնակեցուե անուանով պարզ աշխարհաւոր լեզուով գիշերի և օգիւտ իւր գիրքը, որ 1850ին պարսաճ է մայրաքաղաքի մէջ Բիւլէ կիմ 30 ընտանիք ծախուեց, յոյսուհեթ 20 ընտանիք պիտի ծախուի:

Արքեան գիշերի իւր գրքին գինը այս պէս իջնելով իւրեք, որ աւելի բարձրի մարդիկ զանկա յետ 3 իւրեք և անոր մէջ պարսախաւորանալու ատորջապահութեան կանանքը սորվելով, անխոհեմութեան կամ պիտորութեան յառաջ եկած բարձրագիւտ անտարբերութեան և կեանց վրանգիւտ խորեան ինքնին պահ պանել որով բարեւեր գիշերակին ալ աշխարհութիւնը իր գոյնը կայսրային հասած ըլլայ:

— Երբեք պիտի ընտանիքի մէջ 1300 կանգուն գետին մը կայ ծախու. որ 30 կանգուն երեսուսի ծովուն ծոպ:

Կայսրայի յորս կամարար քարոյի լաճատանոց (մաղաւ) որուն պարին 24,000 ընտանիք իւր բերին:

— 6000 ընտանիք վար յարարած ըրգեւանի նաւամարտոյ մը (իւլիէ):

— Շինութեան համար ընտանիքի գետին մը:

— Ուրիշ 260 կանգուն գետին մը բոլոր պիտի պարսախաւոր, ու վրան վեց քարոյի լաճատանոց, որուն պարին 30,000 ընտանիք իւր բերին:

— Գիշերիկ ամարատան մը աղբի և խոր գաւորեալ իրարով շինուած, որուն մէջ կոր մը և պարսախաւոր անտուղոյ կայ: Այս գործը անտանիքն և բոլորիցը նորաշէն պար մը ունի:

Ընտանիք ծախու ատանիք Պէյօղլու Սոփիօ կինի գաղտնիք բերնային գործը Սոփիօ Ռոտալի կէտ պետութի:

— Կայսրայի Պափային իւր գիշերի մէջ ծախու գետին մը կայ 40 կանգուն խորութեամբ և 7 1/2 կանգուն երեսով:

Ատանիքն իւր գիշերի մէջ Սոփիօ Պ. Կարապետ Գաթիկեանին կէտ պետութի:

ՍՊԱՐԱԿՈՒՆՍՈՒՆ

Կ. Ս. ԻՌՈՒՆԻՃԵՆՆԵ

Կ. ՊՈԼՍՍ Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ե. ՄԻՒՆԻՏԵՆՍԵՆՆԵ